

821. 161. 2-32

189

Любів Тринадцяті Пам'яті

Світлана Горбань • Наталія Лапіна
Олена Волинська • Тала Владмирова
Уляна Дудок • Любов Долик
Марія Ткачівська • Наталя Гук
Алла Рогашко • Олена Чернінька
Тетяна Белімова • Наталка Ліщинська
Ніка Нікалео

КСД

— Бо тут зображена фаворитка короля. З цієї картини була знята збільшена копія її обличчя під назвою «Diabelski uśmiech»¹.

Яна затримала погляд на коштовному кольє, яке король подарував коханій жінці, смарагдова прикраса збереглася до наших днів у фондах музею.

— Він, мабуть, її кохав...

Дівчина на мить уявила, як король Ваза торкається прикрашеної перснями руки фаворитки, як цілує зап'ястя, сховане під пишним рукавом, зачіпає край верхньої спідниці, які злі жарти з ними грає іспанський комір, щільним кільцем оповиваючи її тонку шию, — чи, може, вона дозволяла собі декольте?..

Яна зашарілася під пильним поглядом свого співрозмовника. Здається, він умів розгадувати думки. А про що думав сам Ігор? Цей мужчина інтригував з перших слів своєю оповіддю й харизмою, а вона як слухачка піддавалася. Його приємний баритон тримав її, як наївну рибину, на якомусь ледь помітному, підсвідомому гачку. Яна ніби поглянула на історію свого міста з іншого ракурсу — зовсім не так, як знала її у школі.

Вони вийшли з музею, коли вже сутеніло, і дівчина не помітила, як опинилася перед кам'яницею № 30. Яна відчула себе шаховою фігурою в цьому дивному квадраті площі Ринок. Тільки от Ігор нагадував їй не короля, скоріше кардинала — не сірого, а привабливо небезпечного. У цьому будинку майже видимою жила якась потаємна історія — це дівчина відчула ще тоді, коли вперше проходила повз неї.

— Тут король Владислав IV Ваза зустрів своє перше й останнє кохання — львів'янку Ядвігу Лушковську. Які пристрасті вирували між ними — найліпше пам'ятають стіни цієї кам'яниці.

¹ Diabelski uśmiech — диявольська посмішка (пол.).

«Кам'яниця Регульовська. Споруджена у XVIII столітті, у стилі рококо. Назва походить від імені власника Якуба Регула», — згадала голос незвичного пана у капелюсі. Стіни будівлі урізноманітнюють плоскі пілястри, легкі витончені ліпні з рельєфними рокайлями, декором вікон другого та четвертого поверхів.

Ігор непомітно взяв її руку і притулив до вуст. Яна відчула, як на місці сонячного сплетіння стало гаряче, ніби у грудях забракло повітря. Вони були поруч у стінах, які ховали таємницю королівського серця, — і якби ті стіни не були згодом стільки разів перероблені, то, можливо, у них ще б вчувався любовний шепіт тієї пристрасті, що розгорілася між цією не рівною ні за віком, ані за статусом парою. Яні здавалося, що кожна цеглинка тут дихає таємним минулим.

Ігор легким порухом підвів дівчину до вікна, з якого відкривалася панорама старого міста: рельєфні композиції фасадів, барокові гнізда балконів, граційна ратуша.

— Коли Львів урочисто зустрічав короля, він волею випадку або долі підняв погляд і зустрівся очима з юною Ядвіжкою. Тієї миті затьмарилось усе: королівські плани, блискуча зброя, осіннє місто і навіть гербовий сніпок Вахів... Ядвіжка Лушковська зуміла завоювати не лише його серце, а стати однією з найкращих світських дам.

— Що в ній було, що затьмарило розум і спокій спадкоємця престолу Речі Посполитої?

— Цим питанням загадувалися придворні, шляхта і духовенство. Весь двір переповнили підозри та плітки, що обростали новими деталями. Подейкували, навіть нунцій Вісконті доповідав Папі Римському, що короля зачарували і що стосунки з цією жінкою не що інше, як диявольська сила. Та ні свячена вода, ні промови сенату не допомогли королю розлюбити львів'янку.

— Думаєш, вона була?..

— Не знаю. Але якщо вірити в те, що кожна жінка по-своєму відьма...

Він підійшов упритул і майже прошепотів:

— Кажуть, усі жінки її роду не могли знайти щастя в коханні. Через це вона з'являється тут досі.

«Де починається правда і завершується легенда?» — стукали молоточками неспокійні думки, але ця історія одразу захопила Яну.

Подаючи дівчині плащ, Ігор зізнався, що закоханий у її усмішку. Вона зняковіло всміхнулася. Їй давно не двадцять, щоб такі маневри зачіпали її, змушуючи пульс прискорюватися. Ігор підійшов ближче, на відстань поцілунку, і Яна не відхилилась, відповіла на порив. Чи відчуває він щось подібне, чи це лише гра під назвою «вполювати жінку»? Невідомо, скільки б вони отак простояли, якби до помешкання не ввійшла його жителька — літня жінка, якій потрібно було випити ліки і відпочити...

Неймовірно, але син Костянтин, якому король надав титул графа, наразі залишається останнім представником роду Ваза. То нечуване порушення усталених правил суспільної моралі, а надто коли йшлося про походження особи та її міщанський родовід! Уже кілька тижнів Ян II Казимир не мав спокою. Підмовлений знатними герцогами з оточення брата, він мислив, що ця жінка мала зазнати найвищої міри покарання — страти. З цією метою він вигадував усілякі версії — але найвірогіднішою видавалася та, за якою Ядвіга мала демонічний вплив на чоловіків.

Найбільшого розголосу набула історія, пов'язана з львівським будинком, де його величність уперше її побачив: зайшовши у браму, можна було опинитися на Ринковій площі Варшави. Середмістя Львова і Варшави було майже ідентичним, навіть досвідчений архітектор не зміг би їх розрізнити ні за стилем, ані за кольором фасаду! В це неможливо

повірити настільки ж, наскільки можливо, адже з брами львівської кам'яниці Ядвіга ніколи не поверталася назад...

Та, хоч як там насправді було, прикрості завдавав той факт, що жінка не приставала на спокусливі пропозиції та залицання жодної з кандидатур, яких їй підсиляли довірні особи. Відьма, яка кохає тільки одного у світі чоловіка? Не вельми переконливо. Сьогодні він надішле гінця у Львів, бо давно не отримував звідки жодних вістей.

Вечоріло, коли Анна Лушковська збиралася на вечірню молитву. Місто вкрила завеса туману. Такого, коли не видно навіть улюбленої вежі Корнякта, у яку любила вдивлятися довгими самотніми вечорами. В такий час думала про доньку. Чи при звичаїлася до нових умов? Як їй ведеться у замку, де всі довкола — чужі, в тенетах пліток? Її Ядвіжка наївна, хоч і кмітлива, проте зовсім не знає життя. Вірить власним відчуттям, як того дня, коли вирішила поїхати звідси назавжди. Анна облишила вмовляти доньку, бо це б тільки додало смутку її пристрасній натурі. Ядвіга прийняла рішення задовго до того, як отримала пропозицію поїхати у Варшаву.

У двері раптово постукали, і Анна відчинила. Чоловік у темному каптурі показав їй королівського листа з печаткою і ввійшов до помешкання. Ніхто з сусідів не чув ні рипіння дверей, ані кроків. Тільки запах свічки, яку Анна Лушковська востаннє запалила перед приходом таємничого гостя. Якби не залишені написи польською на стіні поруч з портретом її доньки, то можна було б подумати, що жінка завчасу готувалася до одвічного сну...

— Чиї це спогади? — спитала Яна, гортаючи книгу з затертим текстом, у давньої приятельки з бібліотеки. Яна зайшла до неї оновити абонемент, бо книжки були їхньою спільною пристрастю.

— Текст підписаний «J. L.». Певне, якийсь тогочасний хронікар.

Приятелька запропонувала їй пофотографувати спогади, щоб більше часу залишилося на бесіду. Дівчата згадували, як разом засиджувались в університеті допізна, й улюблене на цю тему: моя батьківщина там, де моя бібліотека. Проте Яна, здається, не чула слів подруги.

Відтоді як Ігор розповів їй про спадкоємицю роду Вази і Лушковських, що мешкає у стінах кам'яниці № 30 на площі Ринок, Яна подумки поверталась у минуле Львова. Шукаючи любовно-містичні деталі, дівчина знайшла в читальній залі книжку про тогочасне місто в різних редакціях, але відповідей на свої питання не отримала.

Якби Яну спитали, що таке інтуїція, вона б не мала точної відповіді, але знала — це те, що не зрадить її у момент, коли з різних версій потрібно висунути єдину правильну, така собі підсвідома підказка, щоб скласти пазли в одне ціле. «Так, атмосфера будівлі безперечно впливає, адже це енергія, якою заряджена матерія, але йдеться не лише про стіни й ужиткові речі — важливими є стосунки між людьми, які жили у ній. Цікаво, що сказав би про це Ігор?» — не минало й дня, коли дівчина не згадувала про нього. Вони могли довго говорити про місто і людей, але так і не зачепили тему їхніх стосунків. Хто вона йому? На товаришку не схожа, але й на кохану жінку — теж. А ще ці його раптові зникнення. Після їхнього останнього поцілунку в тій кам'яниці Ігор зник на кілька тижнів. У «Фейсбуці» його нема, а подзвонити і сказати, що скучила, вона не наважилась. Знає, що він давно самотній і не надто молодий холостяк, але чи зайняте нею його серце...

Проходячи повз «Кам'яницю з афоризмами», дівчина на мить сповільнила темп. Хотілося ще раз перечитати на стінах крилаті слова, які Ігор переклав з латини на їхньому майже випадковому побаченні. На екскурсію в музей тоді прийшла навмисне, бо знала: випадковостей не буває.

Будівля привернула увагу різьбленням і численними афоризмами над вікнами. «Nunquam discrepat utile a decore» — «Ніколи не дисонує корисне з красивим». Ігор якось особливо наголосив на цих словах, мовби той вислів мав до них стосунок. «Усе це дуже красиво і корисно водночас», — Яна відкривала для себе ці ренесансні фасади площі Ринок по-новому.

Кам'яниця, яку дівчина щодня минала, мала незвичний вигляд: цегляна, чотириповерхова, вона дихала чарами минулих епох, володіла внутрішньою гармонією і потаємним змістом... Утім, будинки, як і люди, допоки не звернеш уваги на котрийсь окремо, дуже подібні, з однаковими статуями, настроями і кольорами. Аж виокремиш когось — і починаєш розуміти, що це унікальний витвір, особлива проекція Божого задуму в реальному світі. Яна вирішила оглянути будинок усередині, придивитися до деталей. Увійшовши у браму, натиснула на дзвінок. Ніхто не відчинив. Мешканці сусідньої квартири також не відгукнулись. Усього вісім квартир, частину яких винаймають. На поверсі — лише два помешкання. Яна вже хотіла йти, як відчинились двері і пролунав голос літньої жінки:

— Вам до кого? — Яна впізнала літню жінку, до якої вони з Ігорем заходили на днях.

— Мені... власне, я хотіла спитати, чи мешкає тут... — Дівчина затнулась, бо не знала, кого їй насправді питати.

Господиня відчепила дверний ланцюжок і запросила Яну до помешкання.

— Ядвіга?

«Że nie mógł ani pić, ani jeść, ani z inną niewiastą usiąść»¹ — напис майже затертий, схований у таємній ніші кімнати побачень. Якби не її вроджена спостережливість, то можна

¹ «Щоб він не міг ні пити, ні їсти, ні бути з іншою» (пол. заклинання).

було би подумати, що це наслідок механічних пошкоджень через відсування кременя¹. Доволі скромне помешкання з високою стелею та просторими вікнами.

— Так, — Яна намагалася приховати здивування і навіть якийсь невимовний страх. «Що за маячня?» — майнуло в голові.

— Вона мешкає по сусідству, але зараз її немає.

— Підкажіть, коли вона буває вдома?

— У неї в цьому будинку постійне безсоння, тому вона здає його в найм.

Яна пішла далі. Двері окремих квартир були темно-коричневого кольору в стилі сімдесятих: серед них вирізнялись одні, схожі на ренесансний портал з вишуканим оздобленням. Натиснула на дзвінок, з якого пролунала класична композиція. Яна спробувала уявити мешканців цього помешкання: схоже на те, що його винаймають якісь туристи або містяни, залюблені в розкіш. Двері відчинила пані зрілого віку з виразними слідами втоми на обличчі. Жінка була неохоча до розмови, але, коли вона дізналася тему зацікавлення дівчини, її очі пожвавилась і злегка примружилися від двозначної усмішки:

— Історія пікантна, але вам краще спитати про неї в сусідів поверхом вище. Там мешкають молоді люди, які зможуть вам щось розповісти.

Яна піднялася гвинтовими сходами, що рипіли, як сніг у морозний день. Двері відчинив чоловік, у якому вона впізнала недавнього нареченого.

— Добридень, мені потрібна власниця цього помешкання.

— Вітаю, на жаль, її зараз немає. Можливо, я або моя дружина зможемо вам допомогти?

— Її звати Ядвіга, правильно?

— Так, вона здає апартаменти туристам.

¹ Кременс — буфет.

— Ми хотіли пожити тут перед весільною мандрівкою, щоб відчутти дух минулих епох. — З-за плеча чоловіка виглянула дружина. — Але нам треба звідси вибиратись.

Жінка зізналась, що із заходом сонця в цьому помешканні доволі неспокійно: риплять сходи, лунають звуки. Подейкують, що це якесь містичне місце. Одного разу в помешкання зайшли двоє: їхні тіні було видно за шторами.

— Під час вечірньої прогулянки ми побачили їх з вікна, що виходить на вулицю Театральну. Звідси часто долинає жіночий сміх, навіть коли у квартирі нікого нема.

— Може, тут живуть привиди? — Від цієї розмови Яну обсіпало морозом і стало не по собі.

— Якщо і живуть, то це привид жінки, який блукає Ринковими площами — Львівською і Варшавською — у пошуках вічного прихистку.

«Про це знає один львівський казанова. Йому відомі всі найтаємніші закапелки львівських кам'яниць і, як ви вже здогадались з його прізвиська, жіночих душ, — згадала голос пана в капелюсі. — Площа Ринок — то своєрідний магнічний квадрат, яким рухаються люди...»

Яна йшла геть з наміром більше сюди не повертатися. Не думати про це місце. Кожна шафа ховає свої скелети, кожен дім — власні секрети. Чому її так манить сюди, ніби магнітом?

«З ласки Божої король Польський, великий князь Литовський, Руський...» Король Ваза сидів у варшавських покоях і просив нікого не заходити. Скільки повернуто земель, здобуто союзників, виграно битв... Чого варта Хотинська війна? Русини забули вже про згубні наслідки для Європи від яничарів. Король нервово смикав себе за бороду, згадавши останні події в урочищі Жовті Води, що вельми вразили його: захотілося козакам більше вольностей. Якби

О, Львово... Ти століттями бережеш таємниці коханців, їхні бешкетні та веселі будні чи щемливі історії сердечних переживань і розлук. А ми вкотре із задоволенням опиняємося тут, у місті правдиво венеційських пристрастей із присмаком терпкої кави з Вірменської вулиці.

«Львів. Пристрасті. Таємниці» — це ніжні та водночас гострі, мов вилиці прекрасної панянки, історії стосунків знаменитих львівських закоханих. Любов з першого погляду Владислава IV Вази до Ядвіги Лушковської, яку звинувачували за це навіть у відьомстві. Невідома (і нездійсненна) історія яскравих музикантів, Богдана Весоловського та Ірини Яросевич, батьків українського джазу. Пристрасна жага і пекуча ненависть акторки-серцеїдки Сольської, знаної хоч і не винятковою вродою, проте безкінечними романами з впливовими панями свого часу. Коротке кохання «чорної княгині» Гальшки Острозької та старости канівського й черкаського Дмитра Сангушка...

Це історії про львівських спокусників та спокусниць, аристократично вбраних панянок зі світлин минулого чи дівчат у джинсах із сьогодення. Тих, що розбивали серця, і тих, які присягали на вічну любов у врочистій тиші костелів, юних романтиків та досвідчених звабників — вони жили і кохали тут, у Львові, у місті кохання та пристрасті.

bookclub.ua

ISBN 978-617-12-8876-8

9 786171 288768